

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

que beatitudinis: id autem est essentia & ipsius essentia facultates; non verò existentia essentia vel facultatum: videbimus namque & diligemus Deum, non per existentiam intellectus & voluntatis, sed per intellectum & voluntatem: ergo essentia est perfectior quam existentia. Ad hæc, contraria assertio, & difficillima creditur est, & nulli rationi nititur, quæ eam efficaciter suadere possit.

Ad primam rationem in contrarium.

Ad Dionysium ergo dicendum est, eum non loqui de existentia creata, sed de increata & diuina comparata cum essentia & naturis creatis, ut ibidem exponit alter Dionysius Carthusianus, idque ex versione Peronij clarè constat.

Ad secundam.

Ad Aristotelem verò dicendum, partem non solum efficere existentiam filij, sed etiam essentiam ipsam existentem, ut quæstione præcedente artic. 4. disputat. 2. est ostensum, idque maximum esse beneficium. Præterea, esto solum efficeret existentiam, conferret tamen filio maius beneficium, quam sint cætera beneficia naturalia, quæ ab aliis hominibus conferuntur, quod eo loco tantum vult Aristoteles.

Ad tertiam.

Ad rationem Diui Thomæ dicendum est, non quemcumque actum esse perfectiorem ea potentia, quam perficit: accidentia namque actus sunt accidentarij comparatione substantiarum, in quibus recipiuntur, & substantia ipsæ rationem potentia comparatione eorum habent, quis tamen auit affirmare, si fanæ mentis sit, substantias suis accidentibus esse imperfectiores.

A Deo, quæ de esse quod habet in seipso: in seipso enim formaliter & proprie est lapis: secundum esse verò, quod habet in Deo, non est lapis, nisi cum addito, nimirum eminenter, formaliter verò est ipsemet Deus. Eandem conclusionem affirmat Dionysius 5. cap. de diuinis nominibus, ubi præter alia, quæ hoc loco citat D. Thomas, ait, quod sicut linea a centro ad circumferentiam egredientes, in centro sunt unum, & quo magis a centro distant, eo plus disjunguntur: ita creata omnia, quæ a Deo prodierunt, in Deo uniuertuntur & sunt unum, quò verò plus ab eo recedunt multiplicatione quorundam ex aliis, eo plus disjunguntur.

B quoad esse, quod habent in se ipsis.

Eandem conclusionem probat D. Thomas duabus rationibus naturalibus, quarum prima est. Omnis perfectio effectus vel est formaliter in sua causa principali, si illa sit vniuoca, vel certè eminenter & perfectiori quodam modo, quàm sit in effectu, si sit æquiuoca: sed res omnes aliæ à Deo sunt effectus Dei, qui eorum causa prima principalis & æquiuoca existit: ergo perfectiones omnium rerum sunt eminenter in Deo. Maior patet, quia nihil virtute propria potest tamquam agens principale conferre, quod non habet vel formaliter, vel eminentiori, & perfectiori quodam modo, quàm illud conferat: inde enim fit, ut nihil propria virtute, & tamquam agens principale producere possit aliqui perfectus seipso. Minor simpliciter patet ex dictis quæstione 2. art. 3. Hæc ratio non solum probat perfectiones omnium rerum, quæ actu sunt, aut fuerunt, esse eminenter in Deo, sed etiam perfectiones futurorum omnium, etiam possibilium: si enim aliqua possibilia sunt, id ex eo est, quod sunt eminenter in causa, à qua possunt produci.

Prima Diui Thomæ ratio, quæ conclusionem probat.

C Secunda ratio D. Thomæ minus euidentiæ habet, quàm prima, ob id eam relinquo. Vis illius in eo posita est, quod forma subsistens habere debeat formaliter vel eminenter in eo, in quo est subsistens, totam latitudinem perfectionis, quam potest habere etiam in suis inferioribus, idque siue sit specifica, siue generica, siue analogica, cuiusmodi est ipsum esse.

Enim rationem, etiam possibilium, id est quodam participat, quia est eminenter in Deo. Secunda ratio.

D Iuxta doctrinam huius secundæ rationis respondet D. Thomas ad suum tertium argumentum, quod quauis ab inferioribus prædicatis perfectione excedantur prædicata superiora, quandoquidem in se ea includunt, & aliquid præterea addunt, nihilominus tamen formam superiorem subsistentem (quam appellat ipsum esse, ipsum viuere, &c.) perfectione antecellere formam inferiorem subsistentem. Ratio est, quoniam forma subsistens continet eminenter perfectiones omnium inferiorum: quare cum quò forma superior est, eò plura inferiora sub se contineat, sit, ut si subsistat, perfectior etiam sit.

DISPVATIO II.

De duplici perfectionum genere, & quomodo utrumque in Deo sit.

Diuident perfectionem Theologi cum Anselmo Monolog. 1. 4. in perfectionem, quam vocant simpliciter, & in eam, quam appellant perfectionem in certo genere. Illa perfectio dicitur simpliciter, cuius ratio formalis nullam imperfectionem secum affert. Quò fit, ut nullum nomen proprium rei create, siue res illa individuum sit, siue species, siue genus, significet perfectionem simpliciter: semper enim cuiusmodi nomina entitatem finitam

Perfectio simpliciter quid.

ARTICVLVS II.

Utrum in Deo sint perfectiones omnium rerum.

DISPVATIO I.

Conclusio. Perfectiones omnium rerum sunt in Deo, non formaliter, sed eminenter.

ONCLVSIO est. In Deo sunt perfectiones omnium rerum, non formaliter sed eminenter. Est de fide. Probat ex illo ad Roman. 11. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: cum ergo non sint formaliter, fit ut sint eminenter. Item Plal. 49. Pulchritudo agri mecum est. Et Exodi 33. Ego ostendam tibi omne bonum; id est, me ipsum, in quo eminenter sunt bona & perfectiones omnium rerum. Et Ioan. 1. Quod factum est, in ipso vita erat: ubi duo affirmat, nempe creata omnia fuisse in Deo, & in eo fuisse vitam, quoniam secundum esse quod habent in Deo, sunt ipsemet Deus: Deus autem vita est. Vnde Anselmus Monol. 33. sic ait. Cum summus ille spiritus dicit se ipsum, id est (per Verbum quod ab eterno producit) concipit essentiam suam, dicit omnia quæ facta sunt (eodem scilicet Verbo) nam & antequam fierent, & cum iam facta sunt, & cum corrumpuntur, seu aliquo modo variantur, semper in ipso sunt, non quod sint in se ipsis, sed quod est idem ipse. Etenim in seipsis sunt essentia mutabilis: in ipso verò sunt ipsa prima essentia. Hæc Anselmus. Et cap. 34. colligit creaturas esse, etiam in Verbo, eo quod consubstantialit sit Patri. Et cap. 35. ait, creata tanto verius esse in verbo & intelligentia creatoris, quam in se ipsis, quanto verius existit creatrix, quam creata substantia. Quod exponunt D. Tho. q. 4. de veritate, ar. 6. & q. 8. ar. 16. ad 11. & Durad. in 1. d. 36. q. 2. de veritate rei, quia verior res (utpote perfectio) est esse, quod creatura habet in Deo, quàm quod habet in se ipsis: non verò quasi lapis verius dicitur de illo esse quod lapis habet in

Esse eminenter quod creata habent in Deo, non siue verius esse, quam quod habent in se ipsis.

Esse eminenter quod creata habent in Deo, non siue verius esse, quam quod habent in se ipsis.

nitam ac limitatam significant; limitatio vero ac finitas, ut manifestè patet, imperfectio quadam est. Sola ergo nomina, quæ vel perfectionem increatam, vel perfectionem communem analogicè perfectioni creatæ & increatæ significant, ut sunt Deus, Deitas, spiritus, substantia, vita, scientia, intellectus, amor, voluntas, & similia, dicuntur significare perfectionem simpliciter: quoniam res his nominibus significatæ, neque imperfectiones sunt, neque imperfectionem secum afferunt. Perfectio in certo genere dicitur illa, quæ adiunctam habet imperfectionem, ut sunt ratiocinari, moveri, & vniuersim ea omnia, quæ propria sunt rerum creaturarum: semper enim imperfectionem limitationis ac finitatis, ut minimum adiunctam habent. Quia ergo, quòd perfectio non est, neque simpliciter, neque in certo genere dici perfectio valet, fit, ut quod nulla omnino perfectio est (cuiusmodi sunt negationes, & omnis entia rationis, atque, ut quibusdam placet, relationes reales sumptæ formaliter) neque perfectio simpliciter sit, neque in certo genere, esto de Deo optimo maximo verè prædicentur, sicut prædicantur multæ negationes ac relationes.

Perfectio in certo genere quid.

Perfectio simpliciter descriptio.

A Theologis cum Anselmo cap. 14. citato ita à posteriori describi solet perfectio simpliciter. Est perfectio, quæ in unoquoque melior est ipsa, quam non ipsa. Seu, ut verbis Anselmi utamur, est perfectio, quam in unoquoque melius est esse, quam non esse. Descriptionem hæc Scotus in 1. distin. 8. quæstione 1. ad primum, & Caietanus de ente & essentia, capite 2. commento 2. ita exponunt. Est perfectio, quæ vnicuique rei, si eam spectes quatenus ens est, non autem quatenus tale quoddam ens, verbi gratia, homo, aut lapis, &c. conuenientior est & melior, quam eius contradictorium, aut quodcumque aliud ei quòquo modo repugnans: ut viuere & intelligere, perfectiones simpliciter sunt: quoniam si lapidem, vel quodcumque aliud ens spectes, non quatenus lapis est, sed quatenus est ens, conuenientius ac melius illi esset viuere atque intelligere, quam quodcumque aliud, quod cum vita & intellectu pugnet; esto lapidi, quæ lapis est, non sit melius viuere, quam non viuere; quandoquidem eo ipso, quòd viuens esset, lapis non esset. Perfectiones verò in certo genere, ut ratiocinari, sentire, &c. licet aliquibus rebus ad certas species determinatis conuenientiores sint, quam earum oppositæ, attamen neque ipsi, neque cæteris rebus, quæ entia sunt, magis conuenientes sunt, quam aliæ quædam maiores perfectiones quæ cum illis pugnant.

Perfectio simpliciter omnes sunt formaliter in Deo, perfectiones verò in certo genere sunt entia omnes in Deo, sed solè eminenter. Deus simul est formaliter sciens scientia sua, & eminenter scientia nostra.

His ita constitutis dicendum est. Perfectiones simpliciter omnes esse formaliter in Deo. Perfectiones verò in certo genere omnes etiam esse in Deo, at non formaliter, sed eminenter. Quia ergo ea, quæ analogicè perfectionem creatam & increatam sub se complectuntur, cuius generis sunt, viuere, intelligere, &c. licet quatenus in ea communitate considerantur, perfectiones sint simpliciter, attamen secundum esse, quod in rebus creatis habent, non sunt perfectiones simpliciter, sed in certo genere, qualia sunt, viuere creatum, & intelligere creatum, fit, ut omnis perfectio creata sit in Deo solùm eminenter, etiam si illa sit nostrum viuere, nostrumque intelligere: quare Deus simul est formaliter sciens scientia sua propria, & eminenter sciens scientia nostra, & ita de cæteris attributis, quæ Deo & creaturis communia sunt.

Quòd perfectiones simpliciter in Deo sint formaliter, ex eo probari potest, quoniam rationes illarum capaces sunt perfectionis infinitæ, atque illi-

mitatæ, meliusque est Deum illas habere, quam non habere, imò si illis careret, careret infinita atque illimitata perfectione: cum ergo causa sit earundem rationum formalium, quoad esse limitatum in rebus creatis, fit ut illas eadem quoad esse infinitum & illimitatum in se ipso præhabeat, tamquam causæ earundem perfectionum quoad esse creatum, ac proinde sit, ut simul habeat illas formaliter quoad esse increatum, & eminenter quoad esse, quod habent in rebus creatis.

Quòd perfectiones in certo genere non sint in Deo formaliter, manifestum est: aliàs aliquid limitatum ac finitum esset in Deo, quod cum ipsius perfectione ac immensitate manifestè pugnat. Quòd verò omnes in eo sint eminenter, disputatione præcedente satis, ut puto, fuit demonstratum.

Quereret tamen aliquis hoc loco, quid sit, vnum continere aut esse aliud eminenter. Gabriel in 1. distin. 36. quæstione 1. conclusione 2. respondet, non esse aliud, quam continens perfectione superare id, quod continetur. Hæc tamen explicatio probanda non est. Ea enim data admittendum esset, angelum res omnes creatas in se continere eminenter, atque generatim quicquid perfectione rem aliam excedit, continere eam eminenter, quod tamen est ridiculum.

Gabriel sententia reuocatur.

Eminenter vnum continere aliud quid sit.

Respondendum igitur est, vnum eminenter continere, aut esse aliud, nihil aliud esse, quam virtute, & non formaliter esse illud tale. Quòd quidem in primis cernitur in causa principali æquiuoca comparatione sui effectus. Ut enim causa principalis producere possit effectum, debet in se habere vim illius, ac proinde effectus debet esse in causa principali, non secundum idem numero esse, quòd habiturus est in se quando ab ea fuerit productus, sed secundum aliud: quòd nihil aliud est, quam ipsamet causa: effectus namque, cum hoc additamento, secundum esse, quòd habet in causa, non est effectus, sed est ipsamet causa præhabens in se vim illius. Quòd si esse effectus in causa & esse effectus in se ipso, sint eiusdem speciei infimæ, quò pacto se habet ignis productus comparatione alterius ignis productus, effectus dicitur esse formaliter in causa, & causa appellatur vniuoca comparatione illius; hoc est, eiusdem rationis specificæ cum illo. Si verò esse effectus in causa, & esse effectus in se ipso, non sint eiusdem speciei infimæ, sed alterius, atque alterius naturæ, tunc effectus dicitur esse in causa, non formaliter sed virtute, tanquàm in re superioris ordinis, quæ virtute illum in se habet, & virtute est idem cum illo, & tunc causa appellatur æquiuoca, hoc est, alterius rationis specificæ, aut quasi specificæ ab effectu.

Quando etiam duæ causæ sunt alterius, atque alterius rationis specificæ, aut quasi specificæ, & vna earum potest efficere eundem effectum, quem altera, & præterea aliquid amplius aut excellentiori modo, vna videtur esse virtute altera, ac proinde continere eam eminenter. Hac ratione, cum animus rationis capax possit exercere operationes omnes vitales atque animales, quas possunt animæ ratione carentes, videtur easdem animas in se eminenter continere, cum tamen non possit illas producere. Sensus item internus, cum non solùm percipiat, quæ sensus externi cognoscunt, sed etiam multa alia, atque excellentiori modo, virtute quoque videtur illos continere, nec tamen eos potest producere. Idem cernere licet in intellectu comparatione sensuum internorum. In cæteris rebus, quando vna virtute sit alia, ac præinde continet illam eminenter, coniecturis iudicandum erit.